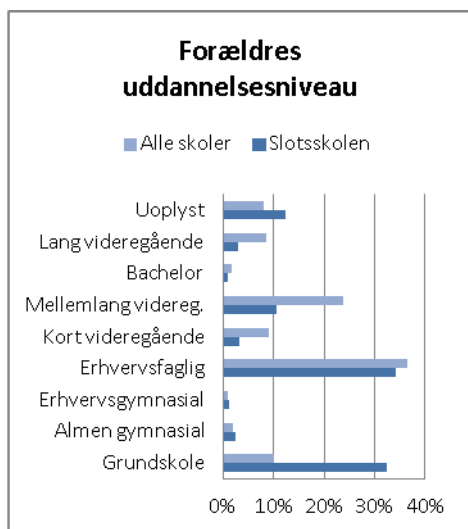

Inklusion en fortsat proces

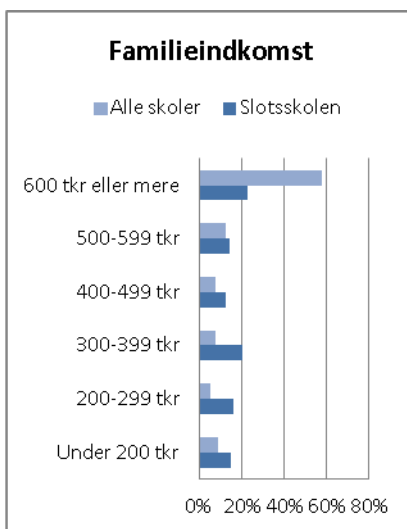
Af Birthe Rasmussen skoleleder på Slotsskolen

Slotsskolen er en nybygget kommunal Folkeskole i Horsens, som i 2009 afløste den tidligere Vestbyskole. Skolen er beliggende i den vestlige del af Horsens, hvilket er en bydel, der bærer præg af, at den traditionelt mest har været et arbejderkvarter. Skolens elevsammensætning er meget uhomogen, da eleverne kommer fra hjem med meget forskellige opfattelser af skolegang, opdragelse, normer og værdier. En gruppe kommer fra socialt velfungerende familier, hvor forældrene er positive overfor skolen, og har overskud til at deltage i skolens liv. En anden gruppe kommer fra socialt belastede familier, hvor familierne har boet i området i generationer, og her er der ingen eller meget ringe opbakning til skolen.

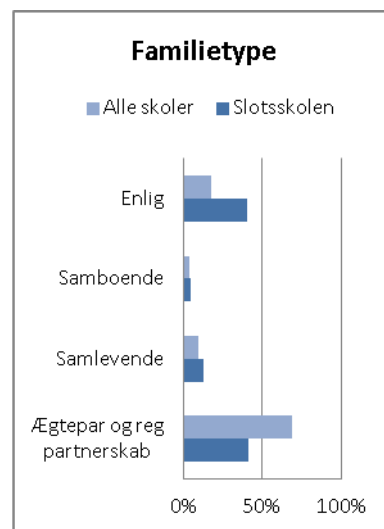
Figur 1, 2 og 3 giver et billede af det kvarter, Slotsskolen ligger i. Figurerne viser henholdsvis forældrenes uddannelsesniveau, familieindkomst og familietype på Slotsskolen sammenlignet med gennemsnittet i hele Horsens kommune. Af Figur 1 kan man bl.a. se, at Slotsskolen har over 3 gange så mange forældre uden anden uddannelse end folkeskolen end gennemsnittet i kommunen. Desuden ser man på Figur 3, at antallet af enlige forældre er over dobbelt så højt som gennemsnittet på alle skoler i Horsens. Begge disse faktorer kan også ses ved sammenligningen af forældreindkomst i Figur 2, hvor Slotsskolen har under halvt så mange familier med en indtægt over 600.000 kr. i forhold til de andre skoler i kommunen.

Figur 1

Figur 2

Figur 3

På skolen har vi i mange år arbejdet med inklusion for at kunne håndtere den mangfoldighed af elever, der er på skolen. I 2005 besluttede Horsens Byråd, at der skulle opføres en ny skole til erstatning for den gamle skole, og i den forbindelse udarbejdede vi et pædagogisk grundlag for den nye skole " Vestbyskolen – den inkluderende skole". Grundlaget skulle være udgangspunktet for de nye fysiske rammer, så pædagogik og fysiske rammer supplerer

hinanden. Målet er, at alle børn i distriktet uanset evner, forudsætninger og behov kan indgå i et læringsfællesskab, hvor de alle bliver udfordret og indgår i det sociale fællesskab.

Forudsætninger for inklusion

For at en skole kan arbejde hen imod at være inkluderende, er der en række forudsætninger, der skal være til stede. En ledelse, der vil formulere en vision vedrørende inklusion og sætte inklusionsfremmende tiltag på dagsordenen, et personale, der fagligt og pædagogisk er kvalificeret til opgaven, og som kan se "fornuften" i at arbejde med inklusion, en organisering, der lægge op til ansvarlighed og selvstyre, fysiske rammer herunder IT, der understøtter arbejdet med inklusion, mulighed for at det pædagogiske personale kan få sparring, supervision og vejledning, mulighed for "time out" samt et godt tværfagligt samarbejde med PPR, BFR, sundhedsplejerske og daginstitutioner.

Organisering

Skolen er afdelingsopdelt med 4 afdelinger, indskoling, mellemtrin, udskoling og en specialklasseafdeling for børn med generelle indlæringsvanskeligheder. Hver afdeling er organiseret som selvstyrende storsteam, der har ansvar for alle elever i afdelingen. I hver storsteam er der en teamkoordinator, der er ansvarlig for dagsorden, mødereferater og vikarplanlægning ved kortere fraværsperioder. Storsteamene er ligeledes ansvarlige for al specialundervisning i afdelingen.

De fleste fag er parallellagte på årgangene, og holddannelse på tværs af klasser udnyttes i meget vidt omfang.

Ledelse

Ledelse er af afgørende betydning for, at skolen arbejder inkluderende. Der skal være en kendt vision, en handleplan, og som ledelse skal vi være nærværende og følge op på de konkrete fokuspunkter, der er aftalt ved skoleårets planlægning.

På Slotsskolen har ledelsen to årlige samtaler med årgangsteamene, hvor årets fokusområder drøftes konkret vedrørende de enkelte årgange. Et konkret fokusområde kunne være klasseledelse. Alle de pædagogiske medarbejdere har først på skoleåret deltaget i en pædagogisk dag med Rasmus Alenkær vedrørende inklusion. Et centralt punkt hos Rasmus Alenkær var start af undervisningstimerne, afslutning af undervisning osv., det vi samlet kan kalde klasseledelse. Et emne alle pædagogiske medarbejdere også skal arbejde med via LP-arbejdet. Ved teamsamtalen skal teamene gøre rede for, hvordan de konkret vil håndtere opgaven på deres årgang. Til samtalen i foråret skal teamene gøre rede for, hvordan det er så er gået, og om der er brug for yderligere tiltag.

Uddannelse og kompetence

Det har igennem flere år været højt prioriteret at efteruddanne lærere og pædagoger både fagligt og pædagogisk, så personalet har de bedst mulige forudsætninger for at løse den komplekse opgave, som elevgrundlaget giver.

Størstedelen af det pædagogiske personale har de sidste år deltaget i et større AKT kursus, hvilket har hævet det generelle kompetenceniveau for pædagogiske handlemuligheder på skolen.

Strategien vedrørende uddannelse har været at lave et generel kompetenceløft indenfor et fag- eller arbejdsområde, som eksempler kan nævnes et toårigt matematikforløb for alle

matematiklærere, hvor der var en vekslen mellem teori og praksis på skolen. Forløbet blev fulgt op af et kursus vedrørende elever med matematikvanskeligheder (dyskalkuli). Et andet eksempel er, at alt pædagogisk personale har været på kursus i brugen af oplæsnings- og ordprædiktionsprogrammet CD-Ord, der er installeret på alle computere. Formålet med at opkvalificere hele det pædagogiske personale er at øge mulighederne for videndeling og at optimere muligheder for at implementere nye idéer og arbejdsformer på skolen.

Ved starten af skoleåret 2010 indgik skolen i et treårigt forløb omkring LP-modellen. Målet med forløbet var bl.a. at få et fælles sprog, få en fælles og systematisk sparring omkring problemstillinger, som en enkelt lærer/pædagog eller en gruppe af pædagogiske medarbejdere kunne have. Alle pædagogiske medarbejdere er inddelt i grupper på tværs af teamene, og hvert år indgår man i nye grupper, så når et problem drøftes, kan det anskues med nye øjne.

Udover den generelle opkvalificering har vi uddannet særlige ressourcepersoner, der har til opgave at vejlede deres kollegaer. Skolen har følgende ressourcepersoner: Læsevejledere, matematikvejledere, AKT-vejledere, naturfagsvejledere og IT-vejleder. Skolen har desuden i kraft af at have en specialklasserække en række medarbejdere med særlige kompetencer indenfor specialundervisning.

De fysiske rammer og IT

Ved bygningen af den nye skole blev der lagt vægt på, at skolen skulle fremstå så pædagogisk optimal som muligt indenfor den givne økonomiske ramme. Selvstændige afdelinger og klasselokaler rundt om en fælles afdelingsbase, nye møbler, lockers til mellemtrin og udskoling. Et personalerum i hver afdeling, så personalet forbliver i afdelingen i pauserne, gode udearealer, der giver mulighed for leg, fysisk udfoldelse og socialt samvær for både yngre og ældre elever. I alle klasser og faglokaler er der Smartboard, trådløst internetadgang, og skolen er veludstyret med bærbare computere, 1 computer pr. 2,4 elev.

De optimale muligheder for at anvende IT i undervisningen øger muligheder for at kunne inkludere elever med specifikke læsevanskeligheder. På alle skoler i Horsens Kommune kører et 3-årigt inklusionsprojekt: IT-støtte i almenundervisningen. Grundidéen i projektet er, at den viden, der findes i bøger skal være tilgængelig for alle elever, hvad enten de læser med øjnene eller "med ørerne". Det betyder konkret, at alt pædagogisk personale i skolerne i løbet af de 3 år kommer på kursus i computerprogrammet CD-Ord, der kan læse tekster op og komme med ordforslag i skriveprocessen. Der er indkøbt både skole- og elevlicens til programmet, hvilket betyder, at eleverne også kan downloade og bruge programmet på deres hjemme-pc. Elever med specifikke læsevanskeligheder har ligeledes mulighed for at blive indskrevet i en kommunal digital base, hvorefter de kan downloade elektroniske materialer/bøger, som herefter kan læses op på computeren. Lærerne kan sende materiale til indscanning i basen, så det bliver tilgængeligt for alle indskrevne elever i kommunen. Det inkluderende aspekt ligger i, at elever grundet de teknologiske muligheder og materialetilgængeligheden ikke længere behøver at blive segregeret til særlige læsetilbud, men de kan i stedet blive selvhjulpne via CD-Ord.

I det hele taget kan den teknologiske udvikling bidrage til, at flere elever får ny muligheder, finder en motivation og en støtte i teknologien, og her har vi fremover en opgave i forhold til

at udforske, hvad nye teknologier kan bidrage med til elevernes læreprocesser i skolen – uanset behov.

Sparring og vejledning

De fleste pædagogiske medarbejdere vil gerne være inkluderende, og modstand skyldes som regel usikkerhed og magtesløshed overfor opgaven. På Slotsskolen har de pædagogiske medarbejdere flere muligheder for at få sparring vedrørende en problemstilling.

- Sparring, råd og vejledning i årgangsteamet
- Sparring, råd og vejledning i storteamet
- Sparring, råd og vejledning i LP-gruppe
- Sparring, råd og vejledning hos vejlederne (IT, matematik osv)

Har man udnyttet flere af disse interne muligheder for sparring, uden at få løst problemstillingen, kan man ønske den drøftet på et ressourcegruppemøde.

Ressourcegruppens sammensætning:

- PPR-psykolog
- Repræsentant fra Børne- og Familierådgivningen (BFR)
- Sundhedsplejerske
- Special- og AKT-lærer
- Ledelsesrepræsentanter fra Slotsskolen

På ressourcegruppens møder fremlægger en lærer eller pædagog problemstillingen, der stilles afklarende spørgsmål, og i fællesskab drøftes det videre forløb. Det kan være tiltag, som teamet skal afprøve, observationer, underretning til Børne- og Familierådgivningen, PPR-indstilling, tværfaglig møde med deltagelse af sagsbehandler og/eller PPR psykolog, hvad er næste skridt, og hvem er tovholder på opgaven.

Ressourcegruppen kan også foreslå, at der hentes ekstern sparring fra et af kommunens videnscentre (AKT, tosprogs konsulent, læsekonsulent eller VISPO – videnscenter vedrørende elever med gennemgribende udviklingsforstyrrelse).

Særlige foranstaltninger

Trods ønsket om at kunne inkludere alle elever på skolen opstår der situationer, hvor det er nødvendigt at kunne tilbyde en elev et særligt tilrettelagt tilbud i en periode. Alt efter problematikken kan det være i alle undervisningslektioner eller i enkelte fag. Målet vil dog altid være, at eleven bevarer en tilknytning til klassen og søges tilbagesluset så hurtigt som muligt. Årsagen til, at eleven eller de øvrige elever i klassen har brug for et sådant tiltag, skyldes som regel, at en elev oplever svigt i hjemmet, som eleven har svært ved at håndtere, f.eks. mangel på primære behov som omsorg, tøj passende til årstiden og regelmæssige måltider, misbrug, skilsmisse, vold osv. I de fleste tilfælde kan det lykkes at inkludere eleven tilbage i klassen, når "krisen" i hjemmet er overstået, men desværre er det ikke altid. Har en elev over en periode haft en voldelig adfærd over for andre elever, kan det også være meget vanskelig at inkludere den pågældende elev. Her kan det være nødvendigt at visitere til et af de kommunale tilbud Bakkeskolen eller Ungdomsskolens helhedstilbud.

At arbejde med inklusion på en skole er en proces over tid, hvor elever, forældre, lærere, pædagoger og ledelsen skal skabe et læringsmiljø, hvor de fysiske rammer, IT-muligheder, lærernes og pædagogernes kompetencer, støttemuligheder i form af sparring og vejledning fra ressourcepersoner internt og eksternt spiller ind. Vigtigst er arbejdet med at ændre kulturen på skolen, så inklusion ses som en styrke for alle elever, det kræver tid, dialog og involvering. Slotsskolen i Horsens er i gang.